

**Toespraak luitenant-admiraal Rob Bauer,
Commandant der Strijdkrachten
Commando-overdracht
Ridderzaal, Den Haag, 15 april 2021**

Excellenties,
Vlag- en opperofficieren,
Mannen en vrouwen van de krijgsmacht,
Dames en heren,

...en in het bijzonder mijn echtgenote Maaïke en onze drie kinderen, Bente, Teun en Bram, en mijn moeder, 91 jaar en 'alive and kicking'.

Maar natuurlijk ook de familie van GEN Eichelsheim, Gea, Rick, Ruby en Thomas, en zijn ouders.

In 1985 zwoor ik trouw aan het staatshoofd, gehoorzaamheid aan de wetten en onderwerping aan de krijgstuicht.

Ik koos ervoor om te dienen.

Het dienen van een groter goed: het beschermen van onze democratie.

Ik voelde mij, vanaf het eerste moment, deel van een groter geheel.

En dat voel ik mij nog altijd.

Er is onder militairen een onzichtbare band die oorlogen en generaties overstijgt.

Wij besluiten iedere dag opnieuw om in een wereld van het ik, te vechten voor het wij.

Dat is ons levensdoel.

Een levensdoel dat ons veel brengt, maar ook grote offers vergt.

Voor onszelf. En voor ons thuisfront.

Vandaag zijn onze gedachtes ook bij de collega's die ons zijn ontvallen.

Aan diegenen die het hoogst mogelijke offer brachten, om te beschermen wat ons dierbaar is...

... de leegte in deze zaal staat niet in verhouding tot de lege plek die zij achterlaten.

Zij verdienen ons grootste respect.

Evenals hun familie en collega's, die de kracht hebben gevonden om door te gaan.

To soldier on.

Het is de geborgenheid van kameraadschap, die ons de kracht geeft om met dit verlies om te gaan.

Dames en heren, ik nodig u uit om één minuut stilte in acht te nemen om de militairen te herdenken die omkwamen terwijl zij uitvoering gaven aan hun Grondwettelijke opdracht.

Mag ik u verzoeken te gaan staan.

Paradecommandant: wilt u het geheel de houding doen aannemen en de eregroet doen brengen?

(...)

Dank u wel.

Dames en heren, u kunt weer gaan zitten.

Paradecommandant, wilt u het geheel op de plaats rust stellen.

(...)

Mijn aantreden als Commandant der Strijdkrachten in 2017 verliep anders dan gepland.

En dat zou een leidend thema worden: *expect the unexpected*.

Ik heb destijds aangegeven dat ik nee zou zeggen als een opdracht niet uitvoerbaar was.

En dat heb ik ook gedaan.

Al was het minder zwart-wit dan mensen soms denken.

Zo kreeg ik kort na mijn aantreden te horen dat Nederland in de eerste helft van 2018 niet voldoende militairen kon inzetten voor de EU battlegroup.

Ik heb toen, na onderzoek en overleg met onze minister, vlak voor Kerst aan de EU aangegeven dat het helaas niet haalbaar

was.

Maar... heb ik erbij gezegd: binnen een iets langere termijn kunnen we het WEL.

Het was geen gemakkelijke boodschap, maar wel eerlijk en realistisch.

Dat werd door onze bondgenoten gelukkig ook op prijs gesteld.

En minstens zo belangrijk: ik kon bij mijn mensen de 'pijn in de pens' wegnemen dat zij meer moesten leveren dan zij feitelijk konden.

Daar was onze organisatie hard aan toe.

Zoals de minister terecht zei: de littekens van 30 jaar bezuinigingen waren nog pijnlijk aanwezig.

Bij mijn eerste werkbezoeken merkte ik dan ook een ietwat gelaten houding.

"Eerst zien dan geloven, admiraal."

En eerlijk gezegd begreep ik dat.

Er moest behoorlijk wat gebeuren om te zorgen dat er bij een organisatie die gewend was om ieder dubbeltje 10 keer om te draaien... weer water uit de kraan ging komen.

Soms letterlijk.

Nu, drieënhalf jaar later, kunnen we vaststellen dat:

- de vierkante meter rondom de militair aantoonbaar is verbeterd;
- het arbeidsvoorwaardenakkoord van 2019 een enorm positieve impuls heeft gegeven;
- de IT-infrastructuur wordt verbeterd;
- de nieuwe F-35's, Chinooks en MRTT-vliegtuigen en operationele wielvoertuigen binnenstromen;
- er grote stappen zijn gezet in de modernisering van Apache-helikopters, CV90's en Fennek's;
- er belangrijke besluiten zijn genomen over het nieuwe Combat Support Ship en de vervanging van de M-fregatten, mijnenjagers en onderzeeboten;
- en bovenal: dat er binnen de hele krijgsmacht veel meer aandacht is gekomen voor fysieke en sociale veiligheid.

Dat neemt niet weg dat we op al deze fronten nog een lange weg te gaan hebben.

Maar we zijn met elkaar de goede weg ingeslagen.

Dat merk ik ook aan de sfeer op mijn werkbezoeken: er is weer hoop en vertrouwen.

Maar – zeg ik er gelijk bij – het vertrouwen is broos.

De stappen die de komende jaren worden gezet, zijn cruciaal.

Daarom hebben wij met elkaar de Defensievisie 2035 opgesteld, waarmee we een andere weg inslaan.

Om met onze krijgsmacht klaar te staan voor het onverwachte zullen wij fors moeten investeren in onze bedrijfscontinuïteit en vernieuwing, en dan met name in de digitalisering van het slagveld.

De krijgsmacht heeft lange termijn duidelijkheid nodig van de politiek: zowel op de koers als op het budget.

(...)

Ik wil op deze plaats graag de minister bedanken voor de professionele manier waarop zij reageerde op crisis-situaties.

Ank, je bent nooit geschrokken van gedoe en nooit teruggeschrokken van het nemen van aanvaardbare restrisico's.

Ik dank de staatssecretaris voor haar enorme inzet, betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel.

Barbara, je stelde terecht immer lastige maar goede vragen.

Ik dank de leden van de Bestuursraad onder het volprezen voorzitterschap van onze Secretaris-Generaal.

Gea, dank voor de goede samenwerking en het wederzijds vertrouwen. Ik heb altijd op je kunnen rekenen!

Ik dank mijn ondercommandanten en de krijgsmachtadjutant voor het scherpe debat dat wij onderling hebben gevoerd.

Tweemaal Rob, Martin, Dennis, Arie-Jan, Mario, Theo en René,....., en de voorgangers Leo, Emile, Elanor en Nico:

Dank voor dat scherpe debat.

...altijd met respect voor elkaars positie...

...altijd zakelijk en..

...altijd om het geheel groter te maken dan de som der delen.

We zijn in de afgelopen jaren nader tot elkaar gekomen.

Dat was bij mijn afscheids-werkbezoeken ook duidelijk voelbaar.

Ik wil de marine, de organisatie waaruit ik ben voortgekomen, via admiraal Kramer speciaal bedanken voor de hartelijke manier waarop zij mij door de modder hebben laten kruipen...

Zodat ik weer even kon voelen dat er in 40 jaar – nauwelijks – iets veranderd is...

Uiteindelijk doe je dan gewoon weer wat de sergeant je opdraagt!

En op karakter doorgaan wanneer je conditie het laat afweten...

Dan een woord van dank aan de Defensiestaf, aan alle directeuren en hun medewerkers, voor hun inzet en hun professionaliteit.

Maar ook aan alle medewerkers van mijn kabinet, voor hun tomeloze inzet en toewijding.

Last, but not least, een kort woord van dank aan mijn gezin.

Maaïke, ik heb in de afgelopen jaren altijd op jou kunnen rekenen, wat er ook gebeurde.

Ik wil jou en natuurlijk ook de kinderen daarvoor ontzettend bedanken.

En ik kijk uit naar ons gezamenlijke avontuur de komende jaren in Brussel.

Dames en heren,

Ik vond het een eer om ons koninkrijk de afgelopen jaren te dienen als Commandant der Strijdkrachten.

Ook als Chair van het Militair Comité van de NAVO blijf ik mij inzetten voor ons aller veiligheid.

Ik blijf dienen.

Altijd als deel van het grotere geheel.

Generaal Eichelsheim, beste Onno,

Vandaag draag ik, in het hart van onze democratie, het commando aan jou over.

In een eeuwenoude zaal, met een plafond dat is gemodelleerd naar de romp van een schip. Passender kan niet.

Straks sta jij aan het roer.

De komende jaren zul ook jij ervaren: *the buck stops here, with you...*

Er is geen andere militair meer die je kunt bellen.

Ik heb er het volste vertrouwen in, dat jij deze zware verantwoordelijkheid kunt dragen

Kennis is macht, karakter is meer.

Jij beschikt over beide, in ruime mate.

Ik wens je alle goeds toe bij het vervullen van deze opgave.

Als voormalig drummer, kan ik zeggen dat er best een aantal parallellen zijn met dit allerhoogste militaire ambt...

Je moet luisteren naar de toon van de muziek.

Niet overstemmen.

Maar ook maat houden.

En op een paar cruciale momenten aangeven: ja nu!

Dit alles in de wetenschap dat IEDER instrument er toe doet.

Samen... zijn wij sterker.

Samen... zijn wij meer.